

B.A. (Part-I) Semester-I Examination

(Modern Indian Language)

PALI & PRAKRIT

(Compulsory)

Time : Three Hours]

[Maximum Marks : 80

Note :— Write answers in the medium offered.

सूचना :— स्वीकृत माध्यमातून उत्तरे लिहा.

सूचना :— उत्तर स्वीकृत माध्यम में लिखिये।

1. (अ) कोणत्याही एकाचे भाषांतर करा :

8

अतीने एकस्मि अरज्जायतने बोधिसत्तो अज्जरं पदुमसरं निस्साय ठिते रुक्खे रुक्खेदेवता हुत्वा निब्बति। तदा अज्जरस्मि नातिमहन्ते सरे विदाद्यसमये उदकमन्दं अहोसि, बहू चेत्यमच्छा हन्ति। अत्थेको बको ते मच्छे दिस्वा एकेन उपायेन इमे मच्छे वज्जेत्वा खादिस्सामी'ति गन्त्वा उदकपरियन्ते चिन्तेन्तो निसिदि। अथ तं मच्छा दिस्वा 'किं अय्य, चिन्तेन्तो निसिन्नोसि'ति पुच्छिं सु। तुम्हाकं चिन्तेन्तो निसिन्नोम्ही ति। इमस्मि अम्हाकं किंचित्तेसि निसिन्नोहि ति। अय्या ? ति। सरे उदकं परित्तं गोचरो च मन्दो, निदाघो चं महन्तो, इदानिमे मच्छा किं नाम करिस्सन्ती ?'ति तुम्हाकं चिन्तेतो निसिन्नोम्ही ति।

किंवा

अतीते एकस्मिं अरज्जायतने बोधिसत्तो अज्जरं निस्साय ठिते रुक्खदेवता हुत्वा निब्बति। तदा अज्जरस्मिं नातिमहन्ते सरे निदाघसमये उदकं मन्दं अहोसि, बहू चेत्यमच्छा हन्ति। अत्थेको बको ते मच्छे दिस्वा 'एकेन उपायेन इमे मच्छे वज्जेत्वा खादिस्सामी'ति गन्त्वा उदकपरियन्ते चिन्तेन्तो निसिदि। अथ तं मच्छा दिस्वा' किं अय्य चिन्तेन्तो निसिन्नोसि'ति पुच्छिं सु। तुम्हाकं चिन्तेन्तो निसिन्नोम्ही'ति। अम्हाकं किं चित्तेसि अय्या'ति। इमस्मिं सरे उदकं परित्तं गोचरो च मन्दो निदाघो चं महन्तो इदानिमे मच्छा किं नाम करिस्सन्ती'ति तुम्हाकं चिन्तेन्तो निसिन्नोम्ही'ति।

(ब) जातक ग्रंथाची विषयशैली वर्णन करा.

8

किंवा

सुसुमार जातकाचा सारांश लिहा.

2. (अ) नागसेनाच्या जन्माविषयी माहिती द्या.

8

किंवा

राजामिलिंद व भिक्खू नागसेन यांच्या पहिल्या भेटीचे वर्णन करा.

(ब) टिपा लिहा (कोणतेही दोन) :

8

(1) मिलिन्द प्रश्न

(2) भिक्खू नागसेन

(3) राजा मिलिन्द.

3. (अ) खालील गाथांपैकी दोन गाथेचे संदर्भासह स्पष्टीकरण करा :

8

- (1) फन्दनं चपलं चित्तं, दूरत्वं दुन्निवारयं।
उजुं करोति मेधावी, उसुकारोव तेजनं।।
- (2) अलकोच्छि म अवधि मं, अजिनि मं अहासि मे।
ये च तं उपनयन्ति, वेरं तेसं न सम्मति।।
- (3) ते आयिनो साततिका, निच्चं दळ्हपरक्कमा।
फुसन्ति धीरा निब्बानं, योगक्खेमं अनुत्तरं।।
- (4) मनोपुब्बङ्गमा धम्मा, मनोसेद्धा मनोमया।
मनसा चे पसत्रेन, भासति वा करोति वा।।
ततो' नं सुखमन्वेते, छाया'व अनपायिनी।।

(ब) धम्मपद ग्रंथातील तत्त्वज्ञान स्पष्ट करा.

8

किंवा

अप्पमाद वग्गाचा सारांश लिहा

4. (अ) पाली भाषेचे स्वरूप व विकास लिहा.

8

किंवा

पाली भाषेतील स्वर व व्यंजन किती व कोणते ते लिहा.

(ब) खालील दिलेल्या चार शब्दांचे काळ, वचन, पुरिस व लिंग ओळखा :

8

- (1) सोचति
- (2) वदति
- (3) पस्सति
- (4) पचिस्सामि
- (5) पठिस्ससि
- (6) गच्छन्ति.

5. वस्तुनिष्ठ प्रश्न सोडवा (20 पैकी 16) :

16

(1) त्रिपिटकामध्ये एकूण _____ पिटक अंतर्भूत आहेत.

(1) दोन	(2) तीन
(3) चार	(4) पाच

(2) 'पाली' अर्थात _____ वचनाचे रक्षण करणारी भाषा होय.

(1) बुद्ध	(2) धम्म
(3) संघ	(4) भिक्षू

(3) जातक ग्रंथ _____ निकायामध्ये अंतर्भूत आहे.

(1) दिघनिकाय	(2) मज्झिमनिकाय
(3) खुदकनिकाय	(4) अंगुत्तरनिकाय

(4) जातक म्हणजे _____ विषयिच्या कथा.

(1) परि	(2) कल्पना
(3) देवा	(4) जनसामान्या

(5) पाली अर्थात _____ रक्षणकरणारी भाषा होय.

(1) बुद्धवचनाचे	(2) भिक्षूवचनाचे
(3) भिक्षूणिवचनाचे	(4) धेरवचनाचे

(6) धम्मपद अर्थात _____ मार्ग होय.

(1) धम्माचा	(2) सत्याचा
(3) ज्ञानाचा	(4) दानाचा

(7) अप्पमादवग्ग म्हणजे _____ करणान्यांचा वर्ग होय.

(1) चूका	(2) दान
(3) ध्यान	(4) काम

(8) मज्झिमा पटिपदा अर्थात _____ मार्ग होय.

(1) अतिम	(2) प्रारंभ
(3) मध्यम	(4) ध्यान

(9) चित्तवगामध्ये _____ चे विश्लेषण आले आहे.

(1) चित्ता	(2) मना
(3) कर्मा	(4) दाना

(10) चार आर्यसत्यातील _____ हे प्रथम क्रमांकाचे आर्यसत्य होय.

(1) दुःख	(2) सुख
(3) सुखसमुदय	(4) दुःखसमुदय

(11) आर्य अष्टांगिक मार्गातील प्रथम अंग _____ होय.

(1) सम्यकदृष्टी	(2) सम्यक् संकल्प
(3) सम्यक् वाच्य	(4) सम्यक् कर्म

(12) 'धेरगाथा' _____ जिवनगाण होय.

(1) भिक्षूंचे	(2) भिक्षूणिचे
(3) प्रव्रजिताचे	(4) स्थविराचे

(13) भगवान बुद्धानि _____ शिला दिले.

(1) दोन	(2) तीन
(3) पाच	(4) चार

(14) भगवान बुद्धांना _____ खाली बुद्धत्व प्राप्त झाले.

(1) बोधिवृक्ष	(2) पिंपळवृक्ष
(3) जांभूळवृक्ष	(4) आम्रवृक्ष

(15) प्रथमधम्मचक्र प्रवर्तन :

(1) भज्जिमा पटिपदा	(2) प्रथमा पटिपदा
(3) सत्यपटिपदा	(4) धम्मपद

(16) अप्पमादवग _____ न करणाव्याचा वर्ग होय.

(1) चूका	(2) मान
(3) काम	(4) दान

(17) विनयचा अर्थ _____ होय.

(1) नियम	(2) पद्धती
(3) प्रश्न	(4) मार्ग

(18) सीलविभंसन जातक मध्ये _____ चि परिक्षा घेतली आहे.

(1) शिला	(2) व्यक्ती
(3) विद्यार्थ्याची	(4) उपासकाचि

(19) बकजातक म्हणजे _____ ची कथा होय.

(1) बगड्या	(2) बदकाची
(3) हरिण	(4) पक्षा

(20) सुंसुमार जातक अर्थात् _____ होय.

(1) मगराची	(2) माशा
(3) वृक्षा	(4) सुपरपक्षी